

Wprowadzenie do programu Multisim

Łukasz Jezapkowicz

12.04.2019

Spis treści

1 Sprawdzenie działania prawa Ohma i praw Kirchhoffa na przykładzie obwodu rezystancyjnego	2
1.1 Cel ćwiczenia	2
1.2 Przebieg ćwiczenia	2
1.3 Wnioski	4
2 Analiza obwodów RC w dziedzinie czasu	4
2.1 Cel ćwiczenia	4
2.2 Przebieg ćwiczenia	4
2.3 Wnioski	6
3 Analiza dzielnika napięciowego	6
3.1 Cel ćwiczenia	6
3.2 Przebieg ćwiczenia	6
3.3 Wnioski	7

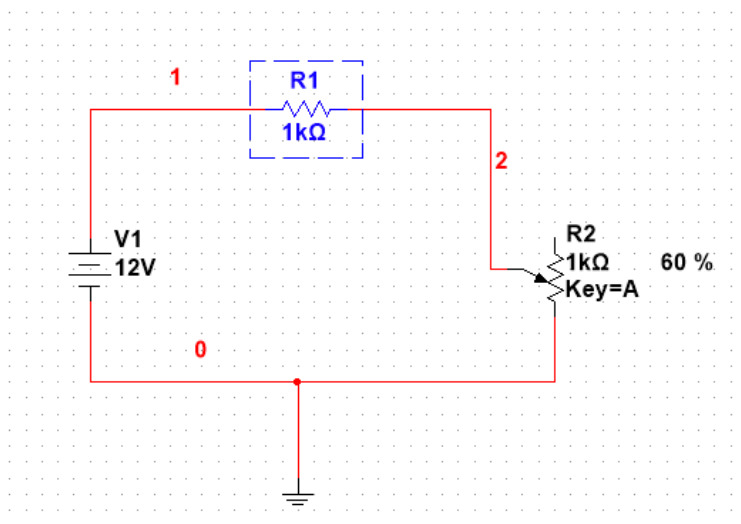
1 Sprawdzenie działania prawa Ohma i praw Kirchhoffa na przykładzie obwodu rezystancyjnego

1.1 Cel ćwiczenia

Celem ćwiczenia było zapoznanie się z programem MultiSim, który jest wirtualnym laboratorium elektronicznym, na podstawie prostego obwodu rezystancyjnego.

1.2 Przebieg ćwiczenia

Na pulpicie symulacyjnym zbudowałem obwód rezystancyjny widoczny na **Rys. 1**. Przedstawiony poniżej układ zawiera źródło napięcia stałego V_1 , rezystor R_1 oraz potencjometr R_2 . Na potencjometrze ustawiłem wartość rezystancji 600Ω . Korzystając z prawa Ohma i praw Kirchhoffa obliczę prąd płynący w obwodzie 1 oraz spadek napięcia na potencjometrze R_2 czyli U_{R_2} .

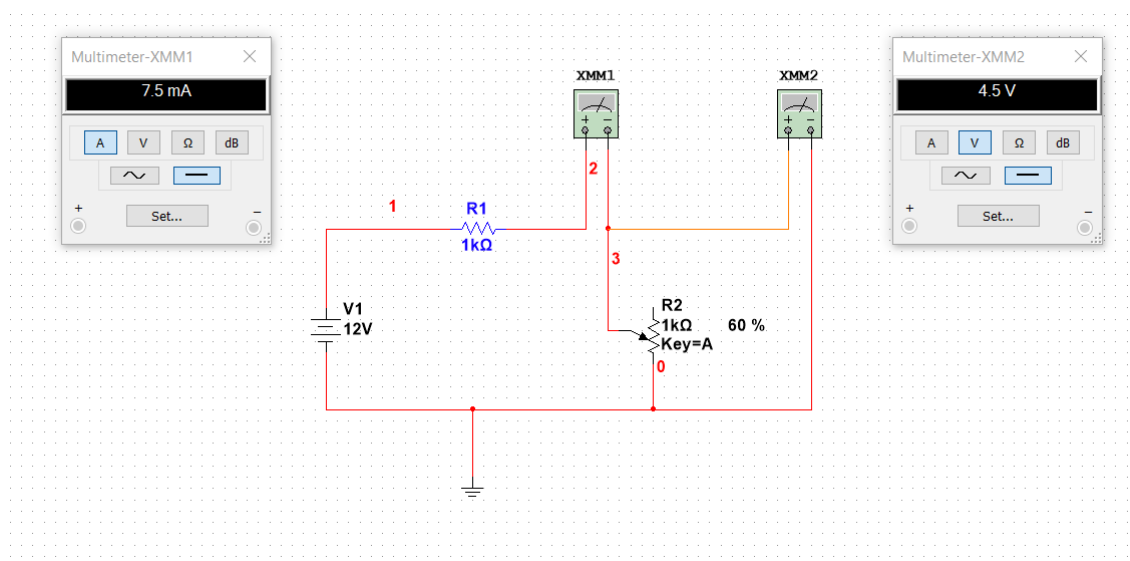

Rys. 1: Schemat obwodu rezystancyjnego

Oporniki R_1 i R_2 są połączone szeregowo więc ich opór zastępczy $R_Z = R_1 + R_2 = 1000\Omega + 600\Omega = 1600\Omega$. Z prawa Ohma wiemy, że natężenie prądu w obwodzie równe jest: $I = \frac{U}{R_Z} = \frac{12V}{1600\Omega} = 0,0075A = 7,5mA$. Dzięki temu możemy obliczyć spadek napięcia na potencjometrze R_2 : $U_{R_2} = R_2 * I = 600\Omega * 7,5mA = 4,5V$.

Następnie dołączyłem do obwodu multimetry (rys. 2) i przy ich pomocy zmierzyłem prąd I oraz napięcie U_{R_2} .

Moim celem było porównanie wyników obliczeń z wskazaniem multimetrów XMM1 oraz XMM2.

Rys. 2: Schemat obwodu rezystancyjnego z dołączonymi multimetrami XMM1 oraz XMM2

Następnie wykonałem analizę stałoprądową DC Operating Point by znów obliczyć te same wartości co wcześniej. Wyniki analizy DC widoczne są na rys. 3 .

Design1			
DC Operating Point Analysis			
	Variable	Operating point value	
1	V(1)	12.00000	
2	V(2)	4.50000	
3	I(V1)	-7.50000 m	

Rys. 3: Wyniki analizy stałoprądowej DC na wyżej zamieszczonym obwodzie.

Wyniki moich działań można podsumować tabelką (rys. 4).

$R_2 = 600\Omega$	<u>Obliczenia</u>	<u>Multimetry</u>	<u>Analiza DC</u>
I [A]	7,5 m	7,5 m	-7,5m
U_{R2} [V]	4,5	4,5	4,5

Rys. 4: Tabela zawierającą wyniki ćwiczenia.

1.3 Wnioski

Na podstawie porównania otrzymanych wyników w tabelce można stwierdzić, że MultiSim prawidłowo dokonuje symulacji prostego obwodu rezystancyjnego, korzysta z prawa Ohma i praw Kirchhoffa oraz podaje wyniki mocno zbliżone do rzeczywistych.

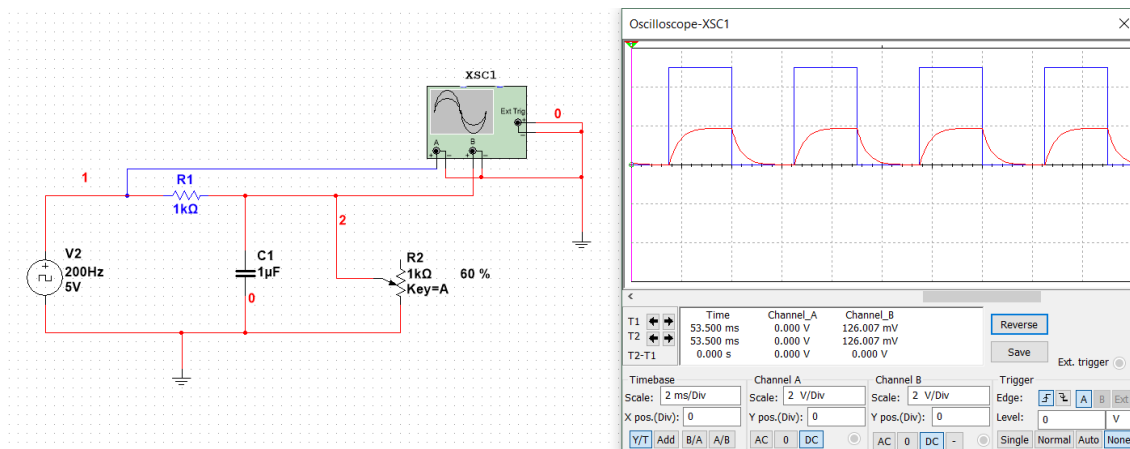
2 Analiza obwodów RC w dziedzinie czasu

2.1 Cel ćwiczenia

Celem ćwiczenia było zapoznanie się z analizą obwodów w dziedzinie czasu. Ćwiczenie miało na celu wyznaczenie stałych czasowych ładowania i rozładowywania kondensatora w obwodzie RC.

2.2 Przebieg ćwiczenia

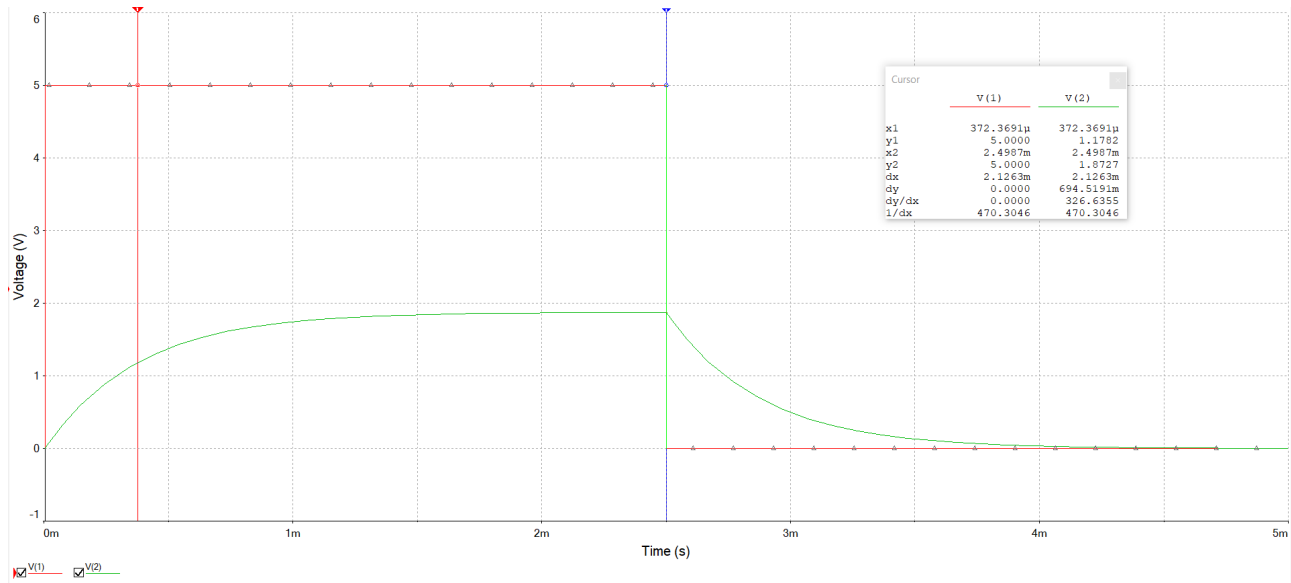
Na pulpicie symulacyjnym zbudowałem obwód RC widoczny na **Rys. 5**. Układ ten zawiera generator sygnału prostokątnego V_1 o amplitudzie $5V$ i częstotliwości $200Hz$, rezystor R_1 o rezystancji 1000Ω , potencjometr R_2 , na którym ustawiłem wartość rezystancji 600Ω oraz kondensator C_1 o pojemności 1μ . Do układu dołączyłem również oscyloskop $XSC1$ umożliwiający obserwację przebiegów czasowych. W celu łatwiejszego rozróżnienia przebiegów zmieniłem kolor jednego z przewodów by na ekranie oscyloskopu były one lepiej rozróżnialne. Na **Rys. 5** widać ekran oscyloskopu.

Rys. 5: Schemat obwodu RC z generatorem V_1 oraz oscyloskopem $XSC1$.

W celu uzyskania na ekranie czytelnych wyników, należało dobrać odpowiednie wartości podstawy czasu i wzmacnienia dla obu kanałów. Niestety oscyloskop pozwala jedynie na pogładową obserwację przebiegów czasowych. W dokładniejszej analizie posłużyła mi analiza Transient

Teraz przeprowadziłem analizę Transient przebiegów czasowych by uzyskać obraz przebiegów napięcia wejściowego (z generatora) i wyjściowego (na kondensatorze C_1). W opcjach analizy Transient ustawiłem zakres czasu obserwacji od $0s$ do $0,005s$. Należało również wybrać węzły, w których dokonuje się obserwacji, w tym wypadku przebieg napięcia generowanego przez źródło sygnału V_1 oraz przebieg napięcia na kondensatorze C_1 . Po uruchomieniu symulacji dostałem obraz przebiegów widoczny na **Rys. 6**. W celu zwiększenia czytelności włączyłem siatkę, kursory i białe tło przebiegów. Na rysunku zamieściłem również tabele ze współrzędnymi kursorów.

Rys. 6: Wyniki analizy Transient.

Drugi wskaźnik ustawiłem na największej wartości napięcia na kondensatorze $U_0 = 1,8727V$. Czas potrzebny by osiągnąć to napięcie to $t_0 = 2,4987s$. W celu policzenia stałej ładowania ustawiłem pierwszy wskaźnik na wartości napięcia równej $0,63U_0 = 1,1798V$. Czas potrzebny do osiągnięcia takiego napięcia to $t = 0,372s$. Wynika stąd, że stała ładowania $\tau = 0,372s$. By obliczyć stałą rozładowania musiałem znaleźć czas, po którym wartość napięcia na kondensatorze spadła do $0,37U_0 = 0,6929V$. Czas potrzebny do osiągnięcia tego napięcia licząc od momentu t_0 wynosi $t = 0,373s$. Wynika stąd, że stała rozładowywania równa jest $\tau = 0,373s$. Wyniki podsumowuje tabelka (**rys. 7**).

	<u>Dla $R_2 = 600\Omega$</u>
<u>Stała ładowania</u>	0,372ms
<u>Stała rozładowywania</u>	0,373ms

Rys. 7: Tabela zawierająca obliczone stałe.

2.3 Wnioski

Analiza Transient pozwala osiągnąć dokładniejsze wyniki niż oscyloskop. Stałe ładowania i rozładowywania kondensatora mają zbliżone wartości, a różnica wynika z niedokładnego przybliżenia e^{-1} i niedokładności odczytu wartości.

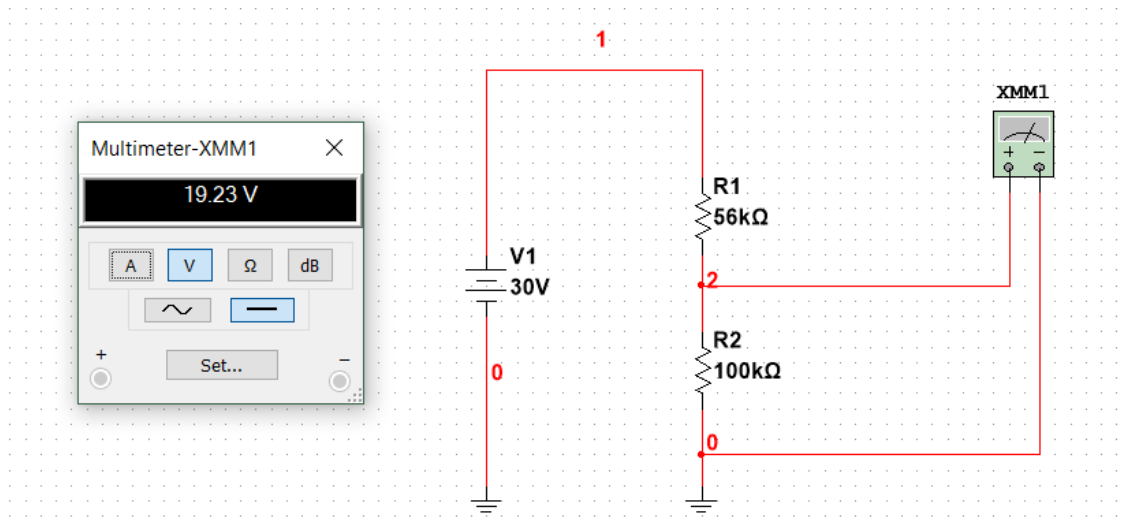
3 Analiza dzielnika napięciowego

3.1 Cel ćwiczenia

Celem ćwiczenia było zapoznanie się z przykładowym dzielnikiem napięciowym i obliczenie napięcia U_{R_2} na wyjściu.

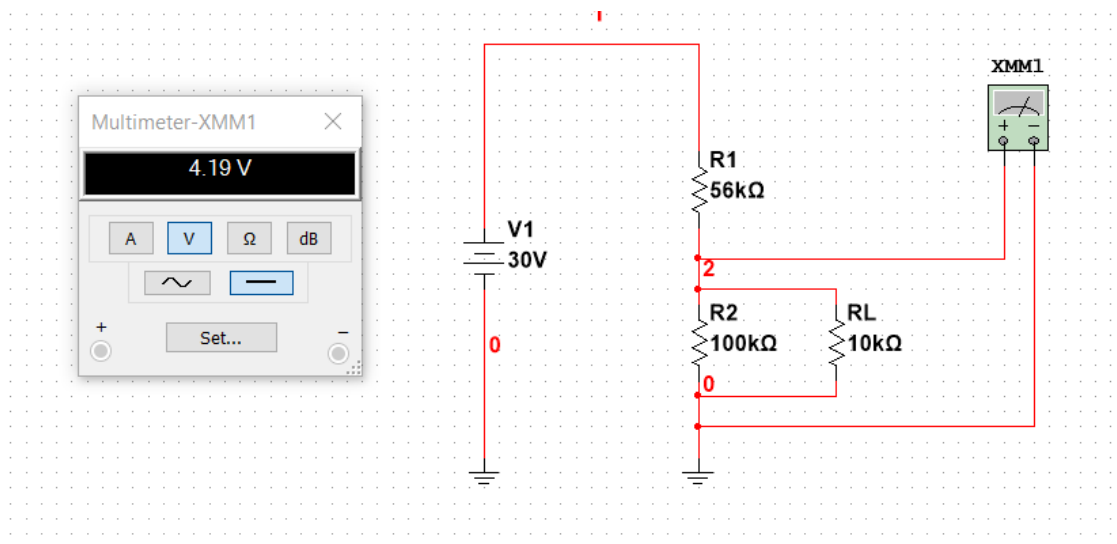
3.2 Przebieg ćwiczenia

Na pulpicie symulacyjnym zbudowałem dzielnik napięciowy widoczny na **Rys. 8**. Zawiera on źródło napięcia V_1 o wartości $30V$, rezystor R_1 o wartości $56k\Omega$ oraz rezystor R_2 o wartości $100k\Omega$. W celu policzenia napięcia między rezystorami potrzebuje policzyć opór zastępczy układu. Oporniki połączone są szeregowo a więc $R_Z = R_1 + R_2 = 56k\Omega + 100k\Omega = 156k\Omega$. Z prawa Ohma mamy: $U_{R_2} = I * R_Z = \frac{V_1}{R_Z} * R_2 = \frac{30V}{156k\Omega} * 100k\Omega = 19,23V$. Dołączyłem multimetr $XMM1$ w celu porównania wyników. Jak widać są one zgodne.

Rys. 8: Dzielnik napięciowy bez obciążenia.

Następnie dołączyłem równolegle do rezystora R_2 rezystor obciążenia $R_L = 10k\Omega$ (**rys. 9**). W celu policzenia napięcia między rezystorami znowu potrzebuje policzyć opór zastępczy układu. Oporniki R_L oraz R_2 są połączone równolegle więc ich opór zastępczy $\frac{1}{R_X} = \frac{1}{R_L} + \frac{1}{R_2}$. Po przekształceniach $R_X = \frac{R_2 * R_L}{R_2 + R_L} = \frac{100k\Omega * 10k\Omega}{100k\Omega + 10k\Omega} = 9,09k\Omega$. Oporniki R_X oraz R_1 są połączone szeregowo a więc ich opór zastępczy $R_Z = R_X + R_1 = 9,09k\Omega + 56k\Omega = 65,09k\Omega$. Natężenie prądu w obwodzie to $I = \frac{V_1}{R_Z} = \frac{30V}{65,09k\Omega} = 0,46mA$. A zatem napięcie $U_{R_2} = I * R_Z = 0,46mA * 9,09k\Omega = 4,18V$. Dołączyłem również multimetr $XMM1$ w celu porównania wyników. Jak widać są one niemal zgodne.

Rys. 9: Dzielnik napięciowy z obciążeniem $R_L = 10k\Omega$.

Całość podsumowuje tabelka na **Rys. 10**.

<u>Wyjście dzielnika</u>	<u>U_{R2} obliczone</u>	<u>U_{R2} zmierzone</u>
<u>Nieobciążone</u>	19,23V	19,23V
<u>Z $R_L = 10k\Omega$ na wyjściu</u>	4,18V	4,19V

Rys. 10: Tabela zawierająca obliczone wielkości.

3.3 Wnioski

Zbudowany dzielnik napięciowy pozwala skutecznie obliczać napięcie na wyjściu w danym miejscu układu. Różnice w obliczeniach są małe i wynikają z niedokładnego przybliżenia oporów zastępczych, natężenia prądu i niedokładności odczytu wartości. Po wykonaniu trzech ćwiczeń można stwierdzić, że MultiSim to skuteczny program do symulacji prostych obwodów.